

Susza, aby po 3 miesiącach, w październiku 1945 r. ponownie powrócić do Ławy. Z kolei w publikacji "Aparat bezpieczeństwa w Polsce 1944-1956" z 2005 r. oraz znajdujemy informację o przeniesieniu PUBP jednak z tą niewielką różnicą, że siedzibę bezpieki w Ławie przeniesiono w czerwcu 1945 r. (a więc miesiąc szybciej) do Susza, a w październiku 1945 r. wróciła ponownie do Ławy.

Relacja Mikołaja Czernego, mieszkańca Ławy zamieszczona na łamach lokalnego czasopisma Kurier Ławski (wyd. elektroniczne z 17.09.2004 r.) w artykule *Jak to z tym „wyzwalaniem” było*, potwierdza lokalizację PUBP w przy ul. Kościuszki: *„Przy ul. Kościuszki obecnie, a wówczas Józefa Stalina mieścił się Urząd Bezpieczeństwa, urząd aprowizacji, kwaterunku i kwatery gdzie mieszkali ruscy oficerowie, polscy pracownicy milicji, urzędu bezpieczeństwa oraz urzędnicy cywilni. To dlatego ta ulica ocalała całkowicie i bez żadnych strat”*.

Areszt Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Ławie składał się z 5 cel, które w 1947 r. mogły one pomieścić w warunkach „normalnych” 40 osób. Warunki dla aresztantów były bardzo surowe, na co zwracał uwagę nawet szef ławskiego PUBP, który stwierdził, że *„jest rzeczą niemożliwą-żeby aresztowani przez dłuższy czas spali na gołych deskach bez żadnego przykrycia w zimnych i wilgotnych celach”*. W celach znajdowały się 23 łóżka z czego aż połowa nie miała desek, a spośród nich tylko 3 posiadały całkowicie zniszczone sienniki. Nie było też żadnego koca, a cele były zimne i wilgotne.

W dokumentacji wytworzonej przez bezpiekę pojawia się informacja o „nienormalnych” warunkach pracy funkcjonariuszy, którzy zajmują 3 małe pokoje. 2 oficerów operacyjnych pracowało w jednym pokoju, kolejny zajmował zastępca szefa KPMO ds. SB, w trzecim pracował oficer operacyjny z sekretarzem referatu. Ponadto sekretarz z polecenia Komendanta zajmował się także pocztą specjalną co powodowało, że sekretariat był odwiedzany przez osoby cywilne przychodzące z różnych instytucji po odbiór poczty. Ciągły ruch sprawiał, że oficer operacyjny nie mógł swobodnie rozłożyć dokumentacji. Zastępca Komendanta MO ds. SB w Ławie stwierdził, że zaistniała sytuacja była spowodowana małą ilością pomieszczeń w budynku w którym mieściła się siedziba KP MO.

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
Oddział w Gdańsku

W związku z powyższym ze przeniesienie funkcjonariuszy z budynku przy ul. Kościuszki 9 (dawna siedziba PUBP, PUdsBP) do gmachu KPMO w Iławie nastąpiło całkiem niedawno i zapewne było związane z reorganizacją struktur aparatu bezpieczeństwa, co powodowało wspomniane wyżej trudności lokalowe.

W związku z powyższym proponujemy korektę treści inskrypcji, która ma zostać umieszczona na tablicy przytwierdzonej do obelisku w postaci:

BY PAMIĘĆ OD ŚMIERCI UCHRONIĆ

W HOŁDZIE OFIAROM KOMUNISTYCZNEGO TERRORU

WIĘZIONYM, TORTUROWANYM I MORDOWANYM

PRZEZ FUNKCJONARIUSZY POWIATOWEGO URZĘDU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO W IŁAWIE

KTÓREGO SIEDZIBA ZNAJDOWAŁA SIĘ W TYM BUDYNKU

W LATACH 1945-1956

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI

IŁAWA, 2021 R.

W związku z sugestią Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa w Warszawie warto także rozważyć możliwość umieszczenia w pobliżu upamiętnienia tablicy informacyjnej.

Z. Lisiecka
Naczelnik
Oddziałowego Biura Upamiętniania
Walk i Męczeństwa
w Gdańsku
Katrzyna Lisiecka

Otrzymują:

1. Adresat
2. a/a

Sporz. /Wyk.

Mateusz Dąbrowski
specjalista OBUWiM IPN w Gdańsku
tel. +48 58 511 92 88

3/3

#MOJA NIEPODLEGŁA.